

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarum reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Art. VIII. De opere sextæ diei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

utpote quos etiam in alijs casibus ad ministerium suum
hominum adhibere consuevit DEVS.

ARTICULUS VII.

De opere quintæ diei.

I. Q. 1. *Quid quinto hoc die productum sit?* Resp. In
sequentibus Sacri codicis verbis indicari: *Creavitque Deus
cete grandis, & omnem animam viventem atque motabilem
quam produxerant aqua in species suas & omne volatile quod
vivit in terra, & omne quadrupes ambulans super terram. Et
factum est mane & vespere dies quintus.*

II. Q. 2. *Quare productio avium & aquarum
qua tribuatur, cum tamen potius terrâ constare videantur?* Resp.
S. Thomas q. 71. art. unic. ad. 1. corpora avium & piscium
posse dupliciter considerari, uno modo secundum se, & ali-
o modo in respectu ad terram, in qua nascuntur, & in
neceffe est, quod in eis magis terrestre alimentum domi-
netur, quia ad hoc ut fiat temperato mixtionis in corpore
animalis, neceffe est, quod quantitativè in eo abundet ter-
restris elementum, quod est minus activum, scilicet terra. Sed
si considerentur, secundum quod sunt nata moveri taliter
tibus, sic habent affinitatem quandam cum corporibus
quibus moventur, & sic eorum generatio hic describitur.

ARTICULUS VIII.

De opere sextæ diei.

I. Q. 1. *Quid hoc die productum sit?* Resp. 1. pro-
ducta esse omnia animantia terræ rationis expertia,
ex semine generantur, & virtutem generativam ad
sibi generandum habent; non autem ea, quæ ex patri-
tertia vel excrementis, vel ex coitu animalium diver-
sæ speciei, ut mulus & similia, generantur. Resp. 2. produ-
ctum esse, & ex terra formatum ipsum Adamum, & postea ex
lateri Adami exemptâ primam Mulierem Evam fuisse
formatam.

II. Q. 2. *Quo sensu homo ad imaginem DEI
dicatur?* Resp. S. Thomas q. 93. 2. 5. dupliciter
dicatur.

ad imaginem DEI dici posse. 1. Ut vocula ad de-
 signet terminum factionis, atque adeo iste sit sensus: *Facia-*
mus hominem, ut sit imago nostra. 2. Ut vocula ad signi-
 ficet causam exemplarem; ita ut sensus sit: *faciamus homi-*
nem, sicut in natura nostra exemplar propositum habemus.
 Sed prior sensus communiter magis probatur. Est autem
 homo imago DEI propterea, quia non tantum secundum ge-
 neralem quandam rationem, sed etiam specificam, scilicet
 secundum virtutem intelligendi & volendi habet similitudi-
 nem cum illo; & quia in eodem homine reperitur prin-
 cipium Verbi, Verbum seu Intellectio, & amor ex utroque
 procedens, & secundum hoc DEI etiam ut Trini in Personis
 imago dici potest. Additur verò gen. I. v. 26, *faciamus ho-*
minem ad imaginem & similitudinem nostram, ut non qua-
 sique imperfecta, & malè expressa imago, sed valde exacta,
 atque adeo Exemplari suo simillima esse indicetur.

III. Q. 3. *Quanam fuerit conditio hominis in statu*
ante integræ? Resp. 1. quoad Intellectum fuisse perfe-
 ctissimam scientiã præditum, ita ut omnes res naturales, qua-
 rum ex primis principijs per se notis sciri possunt, vel ad
 eas gubernandos sciri debent, cognoverit. Sed & per fi-
 dem cognovisse DEVM ut Authorem rerum supernatura-
 rum, ipsamque SS. Trinitatem, & Incarnationem quoad
 humanitatem, adeoque Mysterium conjunctionis Christi cum
 Maria, ut cum S. Thoma communiter docent Authores, &
 colligitur ex ipsa S. Scriptura Eccl. 17. dicente: *Cor dedit*
excogitandi, & disciplinã intellectus replevit illos. Creavit
in scientiam, Spiritus sensu implevit cor illorum, & multa bo-
na ostendit eis: posuit oculum ipsorum super corda illorum, o-
mnem suam scientiam fuisse conditum cum gratia justificante, & quidem
originali, ita ut & ratio obediret DEO, & rationi vires in-
feriores, & animæ corpus; quam ob causam Eccl. 7. dicitur:
DEVS fecit hominem rectum. Resp. 3. Quoad potestatem
 absolute Dominiũ naturale in omnes bestias & animalia (ita
 nullam ei restitutum aut nociturum fuisset) in plantas
 quoque & alias res inferiores, ut sine impedimento potuisset
 eas ad suam auxilium uti. Resp. 4. Quoad corpus verè impaf-
 sibile & immortale futurum fuisse, non quidem ex na-
 tura

tura sua, aut virtute intrinsecæ cujusdam qualitatis; propter protectionem DEI; & propter propriam indolentiam quâ cavere potuisset omnia ad corruptionem disponenda; propter lignum vitæ, cujus esu humidum radicale semper restaurare potuisset.

IV. Q. 4. *Quanam tunc conditio proli generati fuisset?* Resp. 1. omnes nascendos fuisse corpore sano integro, licet necdum quoad usum & morum membrum perfecto. 2. Etiam gratiâ originali præditos futuros esse, non tamen in eâdem confirmatos, quia conveniens ut proles non cum meliori conditione, quàm parens nascatur. 3. Nascituros fuisse non quidem cum pleno usu rationis, sed eâ mentis & ingenij facilitate, quâ abique difficultatibus scientias didicissent. 4. Eodem modo, quo Parentes præditos immortales & impassibiles exituros fuisse: licet secundum diversam dispositionem aëris, & situm stellarum aliquos majores, robustiores, ac pulchriores alijs quoad corpus, & diversam applicationem animi etiam in scientiâ, virtutibus, atque eadem etiâ gratiâ ac gloria inæquales exituri fuissent.

V. Q. 5. *Quid de Paradiso, in quo tunc homines habituri fuissent, doceant Authores?* Resp. Sequentia communiter doceri. 1. Paradisum hunc fuisse locum corporeum in qua parte convexæ ipsius terræ superficiem impositum, ut Thomas q. 102. art. 1. post S. Augustinum docet. 2. Locum hunc saltem usque ad diluvium permanisse; cuius Scriptura Gen. 3. eum ab Angelo custoditum; & Eccl. 2. Enoch in eum translatum fuisse dicat; ex quo probabiliter videtur S. Thomæ, & communius alijs SS. Patribus & Doctoribus, eum etiamnum hodie extare, saltem secundum præcipua in ipso præcipua fuerant, ut erat varia omnis generis fructuum, arborumque amœnitas, aëris insignis temperies, arbor vitæ & similia, licet non desint aliqui, Recentiores qui cum Pererio omnino tempore diluvij destructum præterio conditum, sed in illum post creationem primivum à Deo translatum, uti sat clarè Scriptura indicat, dum ait: *ergo Dominus DEVS hominem, & posuit eum in Paradiso voluptatis, ut operaretur (hoc est, excoleret, tum ob recreationem, tum ad comparandam experientiam de virtute*

Naturæ) & custodire illum, non adversus inuadentes injustos, qui runcerant futuri, sed sibi, ne ipsum peccando amitteret, rectè S. Thomas interpretatur.

Vl. Q. 6. *Quem fructum ex consideratione totius operis materia de opere sex dierum haurire debeat Theologus?* triplicem præcipuè. Primus est, ut cum S. Davide Psal. 8. exclamemus; *Domine DEVS noster, quàm admirabile est nomen tuum in uniuersa terra! Quid est homo, quòd glorietur ei eius? aut Filius hominis, quoniam, uisitas eum? Misisti eum paulò minus ab Angelis, gloriâ & honore coronâ tuam, constituisti eum super opera manuum tuarum: omnia operis tui sub pedibus eius: ideoque, ut S. Basilius l. 1. Hexam. ait, debitam super omnibus Laudem Conditori impendentem referamus.* Secundus est, ut, quemadmodum idem Psal. 138. horatur, ex uisibilium pulchritudine illum, qui nihil optimus est, contemplemur; & ex magnitudine corporum circumscriptorum metiamur illum infinitum & magnam, omnemque cogitationem cordis humani suæ uirtutis amplitudine transgredientem, ideoque illud Salomonis Sapient. 13. altè pectori impressum ob oculos semper habeamus: *Quorum si specie delectati Deos putauerunt, sciant, quòd hic Dominator eorum speciosior est; species enim generat omnia constituit. Aut si uirtutem & opera eorum mirantur, intelligant ab illis, quoniam qui hæc fecit, fortior est illis, à magnitudine enim speciei & creatura cognoscibiliter potest Creator horum uideri.* Tertius est, ut de hoc toto creaturæ beneficio illam cuiusdam S. Patris sententiam applicemus, atque à Deo dici putemus: *Accipe beneficium, reddere uisum, time supplicium:* ideoque ad rectitudinem primæ intentionis, à qua per peccatum & inobedientiam primi Parentis cecidimus, per uirtutem & plenam subiectionem erga Deum redire studeamus, sicque non in terrestrem, sed cælestem Paradisum uoluptatis transferri olim mereamur.

